

[Alsing Andersen.]

blevet med henblik på det specielle formål, som de ærede konservative medlemmer her har opstillet. Ja, jeg ser sådan på det, at netop ved en sådan politik ville den danske regering for alvor være blevet krigsfanger, og Danmark ville være blevet, efter usigelige lidelser og ødelæggelser, ikke alene et besat land, men et erobret land med alle deraf følgende konsekvenser, ikke mindst i den forstand, at besættelsen da straks ville have antaget de samme voldsomme former, som andre lande lærte at kende.

Ærede medlemmer ved, at det socialdemokratiske parti ingeniunde står på en defaitistisk linie. Det har vi vist, da udviklingen efter krigen desværre måtte føre til opbygningen af et nyt forsvarsapparat også i Danmark, og da Danmark under ministeriet Hedtoft sluttede sig til det forsvarspolitiske samarbejde gennem Atlantpagten.

Men situationen var ganske anderledes i 1939—40. Dengang stod Danmark — i modsætning til nu — ensomt, fuldstændig overladt til sig selv. Enhver vidste, at vore nærmeste venner, Norge og Sverige, ikke kunne hjælpe os militært. Vi havde desuden mere end een gang fået at vide, at England, der var det land, vi først og fremmest satte vor lid til, heller ikke kunne yde os hjælp.

Under statsminister Staunings besøg i London i 1937 udtalte udenrigsminister Eden til Stauning, at han var glad for, at Danmark ikke bad om løfter, idet England ville være ude af stand til at give løfter om bistand overfor de farer, der eventuelt kunne true fra tysk side.

Så sent som i januar 1940 — altså knap 2 måneder før den 9. april — havde daværende marineminister Winston Churchill en samtale med skandinaviske pressefolk i London. Ved den lejlighed blev han også spurgt om mulighederne for engelsk hjælp til de skandinaviske lande. Medens hans svar var positivt overfor Norge og Sverige, lød hans udtalelser angående Danmark således (bilag til betænkning I, de stenografiske referater, sp. 681):

„Jeg kan ikke bebrejde Danmark noget. De andre“ — dermed tænkte han på Norge og Sverige — „har dog en grav, over hvilken de kan fodre tigreren, men Danmark er så frygtelig nært Tyskland,

at det ville være umuligt at bringe hjælp. Jeg ville i hvert fald ikke påtage mig at garantere Danmark. Det gælder for Danmark om at balancere . . .“

Det gælder for Danmark om at balancere, det var Churchills ord 2 måneder før den 9. april. Denne udtalelse var udtryk for en realistisk bedømmelse af situationen, og det var udfra sådanne synspunkter, den daværende regering fandt det nødvendigt at handle. Vi anså det for vor opgave på bedst mulig måde at varetage de neutralitetsopgaver, som situationen pålagde os. Vi anså det for livsvigtigt at balancere — som Churchill udtrykte sig — i det storpolitiske spil. Vi måtte gøre alt for at holde Danmark udenfor det magtpolitiske opgør. Om denne opgave var der fuldstændig enighed i Danmark. Det var et håb, som ikke alene næredes af den daværende regering, men som var fælles for alle partier, ja, for de tre skandinaviske lande som helhed, at disse lande skulle kunne klare sig gennem vanskelighederne som neutrale lande ligesom under den første verdenskrig. Efter regeringens opfattelse var det imidlertid en vigtig forudsætning for, at en sådan politik kunne lykkes, at Danmark ikke viste altfor iøjnefaldende militær aktivitet, der kunne vække Tysklands mistanke. Trods den militære sagkundskabs gentagne henvendelser og forslag var vi derfor i ministeriet enige om ikke at foretage store indkaldelser, ligesom vi af samme grund gik imod at foretage særlige forsvarsanlæg eller troppe-samlinger i grænselandet.

Om denne politik var der ingen virkelig uenighed indtil aprildagene 1940. Jeg siger ikke dette for at skyde noget ansvar bort fra mig personlig eller fra den regering, hvoraf jeg var medlem. Det håber jeg heller ikke at nogen vil mistænke mig for. Men det hører virkelig med til billedet af tiden fra krigens begyndelse i september 1939 til begyndelsen af april 1940. Jeg mindes ikke, at der i hele dette tidsrum er rettet nogen henvendelse fra politisk side til regeringen om forøgede militære indkaldelser. Det ærede medlem hr. Thestrup havde ganske ret, hvis jeg forstod ham rigtigt, da han udtalte i går, at den politik, der blev ført, blev ført, uden at der blev protesteret derimod fra nogen side. Jeg kan sige tværtimod. Der var i virkeligheden udenfor militære